

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Κοινωνικές συνέπειες της νέας νομοθεσίας για την οικονομική διακυβέρνηση» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2012/C 143/05)

Εισηγήτρια: η κ. **Gabriele BISCHOFF**

Στις 14 Ιουλίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

«Κοινωνικές συνέπειες της νέας νομοθεσίας για την οικονομική διακυβέρνηση» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Ιανουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειάς της, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 232 ψήφους υπέρ, 8 κατά και 9 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρώπη πρέπει να μιλά ομόφωνα, να ενεργεί ταχύτερα και λιγότερο διστακτικά και να ακολουθεί τις σωστές συνταγές, προκειμένου να αντιμετωπίσει με πειστικό τρόπο τη σοβαρότερη χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση και την κρίση εμπιστοσύνης που έχει βιώσει ποτέ η ΕΕ.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την προσέγγιση των κυβερνήσεων να διορθώσουν τα εγγενή ελαττώματα της ευρωζώνης και να δρομολογήσουν στοιχεία μιας νέας αρχιτεκτονικής για μια ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση. Τούτο είναι αναγκαίο διότι τα υφιστάμενα μέσα και διαδικασίες δεν οδήγησαν στην επιδιωκόμενη μείωση του χρέους και των μακροοικονομικών ανισορροπιών. Ωστόσο, η νέα αρχιτεκτονική της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης πρέπει να σέβεται τόσο τα δημοκρατικά δικαιώματα των κρατών μελών και των ελεύθερα εκλεγμένων κοινοβουλίων τους όσο και την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων και την ελευθερία τους να προβαίνουν σε συλλογικές διαπραγματεύσεις.

1.3 Η ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση επικεντρώνεται στην οικονομική πολιτική, αλλά θα έχει κατά μείζονα λόγο αντίκτυπο στα κοινωνικά συστήματα, υποχρεώνοντας τα κράτη μέλη να πραγματοποιούν μεταρρυθμίσεις σε αυτά, χρησιμοποιώντας την απειλή της επιβολής (ημι)αυτόματων κυρώσεων. Η ΕΟΚΕ συστήνει μια έξυπνη και βιώσιμη εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών που να εγγυάται τις απαραίτητες κοινωνικές επενδύσεις, έτσι ώστε να αποφεύγονται οι κοινωνικές ανισότητες.

1.4 Ορισμένα από τα μέτρα λιτότητας που ήδη εφαρμόζονται ή πρόκειται να εφαρμοστούν θα έχουν αρνητικές συνέπειες π.χ. στα άτομα και στις επιχειρήσεις, δεδομένου ότι συνεπάγονται περικοπές όσον αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες ή τα μέτρα για την αγορά εργασίας που απευθύνονται στις ευάλωτες ομάδες και την κατάργηση απαραίτητων δημόσιων υπηρεσιών, όπως π.χ. υπηρεσίες για την παιδική μέριμνα ή την κατάρτιση. Τούτο θα έχει αρνητικές συνέπειες για την πρόσβαση στις υπηρεσίες και για την ίδια την ποιότητά τους, υποβαθμίζοντας, συνεπώς, και την ποιότητα διαβίωσης των ευάλωτων ομάδων.

1.5 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τους αντικρουόμενους στόχους που περιέχονται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και στην ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση. Η υλοποίηση του «ευρωπαϊκού εξαμήνου» και η δέσμη νομοθετικών μέτρων σχετικά με την ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση (γνωστή και με την ονομασία «εξάδα» μέτρων) δεν πρέπει να υπονομεύουν στόχους όπως είναι η μείωση

της φτώχειας στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», αλλά πρέπει συνεπώς να εξετάζεται κατά πόσον κάθε ένα από τα μέτρα αυτά συμβάλλει στην αύξηση της φτώχειας.

1.6 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την επείγουσα ανάγκη αξιολόγησης των κοινωνικών συνεπειών των νέων νομοθετικών μέτρων για την ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση και ζητεί συγκεκριμένα:

- 1) την υιοθέτηση «συμφώνου κοινωνικών επενδύσεων»·
- 2) την έγκαιρη και ευρεία συμμετοχή των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως των κοινωνικών εταίρων λόγω των ειδικών καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων τους σε όλα τα μέτρα·
- 3) τη σύγκληση μιας συνέλευσης για τη χάραξη ενός σχεδίου που να επικεντρώνεται στην κοινωνική πρόοδο στο πλαίσιο των επικείμενων αλλαγών στη Συνθήκη·
- 4) μια «ασπίδα κοινωνικής σωτηρίας» μέσω ισότιμου «πιο κοινωνικού προσανατολισμού (κοινωνική διακυβέρνηση)»·
- 5) την εξασφάλιση και προαγωγή της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τις συλλογικές διαπραγματεύσεις·
- 6) την αναζήτηση νέων πηγών εσόδων για την εξυγίανση των δημοσίων προϋπολογισμών·
- 7) τη βελτίωση της αποτελεσματικής και εύστοχης χρήσης των δημοσίων πόρων και την καλύτερη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

2. Μια νέα αρχιτεκτονική για την αντιμετώπιση της κρίσης

2.1 Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας ενισχύθηκε η κοινωνική διάσταση της Ευρώπης, κατοχυρώθηκε ως στόχος η κοινωνική οικονομία της αγοράς, τα κοινωνικά θεμελιώδη δικαιώματα έγιναν νομικά δεσμευτικά και επιβλήθηκαν ως δεσμευτικές οι εκτιμήσεις κοινωνικών επιπτώσεων για όλα τα εγχειρήματα και τις πρωτοβουλίες της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ τονίζει εδώ και καιρό ότι μια κοινωνική οικονομία της αγοράς στην Ευρώπη πρέπει να συνδυάζει την ανταγωνιστικότητα με την κοινωνική δικαιοσύνη. Σε αυτό το πλαίσιο, η οικονομική δυναμική και η κοινωνική πρόοδος δεν αποτελούν αντικρουόμενες αλλά αλληλένδετες έννοιες ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Κοινωνική Ατζέντα» (<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.soc-opinions.14327>), ΕΕ C 182 της 4.8.2009, σ. 65.

2.2 Η ΕΟΚΕ επικρότησε το γεγονός ότι η ΕΕ με τη νέα της στρατηγική «Ευρώπη 2020» συμφώνησε να δημιουργήσει έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

2.3 Η Ευρωπαϊκή Ένωση βιώνει, στο μεταξύ, τη σοβαρότερη κρίση στην ιστορία της. Σε πολλές χώρες η χρηματοπιστωτική κρίση εξελίχθηκε σε σοβαρότατη οικονομική κρίση, κρίση χρέους και κοινωνική κρίση. Επιπροσθέτως, αντιμετωπίζουμε μια κρίση όσον αφορά την ικανότητα δράσης των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και την εμπιστοσύνη σε αυτά. Η Ευρώπη πρέπει να μιλά ομόφωνα, να ενεργεί πιο γρήγορα και λιγότερο διστακτικά και να ακολουθεί τις σωστές συνταγές.

2.3.1 Τα προγράμματα λιτότητας και οι ασπίδες σωτηρίας βρίσκονται στο επίκεντρο της προσοχής, τα μέτρα που είναι αναγκαία για μια καλύτερη οικονομική διακυβέρνηση και μεγαλύτερη ανάπτυξη παραμένουν αποσπασματικά και όχι αρκετά διαφανή, ενώ δεν γίνεται διάλογος για τα υπέρ και τα κατά μιας μεγαλύτερης ολοκλήρωσης.

2.3.2 Εκφράζονται αυξημένες ανησυχίες ότι αυτή η κρίση εμπιστοσύνης θα μετατραπεί σε κρίση της δημοκρατίας, ιδιαίτερα υπό τον φόβο των κυρώσεων. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι τα άμεσα εκλεγμένα εθνικά κοινοβούλια πρέπει να μπορούν να αποφασίζουν ελεύθερα, σύμφωνα με τις αρμοδιότητες και τις ευθύνες τους, για τους προϋπολογισμούς και τη σύνθεση των κυβερνήσεων.

2.3.3 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη τονίσει σε πολλές γνωμοδοτήσεις της ότι αυτή η κρίση έχει αναδειχθεί σε ιδιαίτερη δοκιμασία αντοχής για την Ευρώπη. Η πολιτική λιτότητας προκαλεί σε πολλές χώρες κοινωνική αναταραχή και προάγει αντιευρωπαϊκά ή εθνικιστικά συναισθήματα.

2.4 Η ΕΕ και οι εθνικές κυβερνήσεις αντέδρασαν στην αποκαλούμενη «κρίση χρέους», η οποία δημιουργήθηκε τα τελευταία χρόνια μετά την χρηματοπιστωτική κρίση (μεταξύ άλλων λόγω της εκτεταμένης απορρύθμισης των χρηματοπιστωτικών αγορών), με την επιβολή προγραμμάτων λιτότητας, σε μια προσπάθεια να καθησυχάσουν τις αγορές. Η ΕΟΚΕ επικρότησε επανειλημμένα το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε, παρά το πλήθος των αντιδράσεων, προτάσεις για έναν φόρο επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών και για ομόλογα σταθερότητας⁽²⁾.

2.5 Ταυτόχρονα επιχειρήθηκε να διορθωθούν μερικά από τα εγγενή ελαττώματα της ευρωζώνης και να δρομολογηθούν στοιχεία μιας νέας αρχιτεκτονικής για μια ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση. Στόχος είναι να επιτευχθούν με τον τρόπο αυτόν ένας μελλοντικά καλύτερος συντονισμός της οικονομικής πολιτικής, αυστηρή δημοσιονομική πολιτική και δημοσιονομικός έλεγχος, καθώς και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας⁽³⁾. Το φθινόπωρο του 2011 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε πέντε κανονισμούς και μία οδηγία για τη μεταρρύθμιση της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης («εξάδα» μέτρων).

2.5.1 Αυτή η «εξάδα» προτάσεων για την οικονομική διακυβέρνηση βασίζεται σε τρεις πυλώνες:

⁽²⁾ Βλ. τις γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ με τίτλους «Φόρος επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών» ΕΕ C 44 της 11.2.2011, σ. 81, και «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης», ΕΕ C 132 της 3.5.2011, σ. 26.

⁽³⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης: παρουσίαση της ολοκληρωμένης απάντησης της ΕΕ στην κρίση», ΕΕ C 132 της 3.5.2011, σ. 26.

— Ενίσχυση του υφιστάμενου συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης: η διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος προβλέπει πρόσθετους, πολύ αυστηρότερους κανόνες για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος και του δημόσιου χρέους, απαιτώντας από τα κράτη μέλη να επαναφέρουν τα τρέχοντα επίπεδα χρέους στο ανώτατο όριο του Μάαστριχτ, ήτοι στο 60 %, εντός της προ-σεχούς εικοσαετίας, ανεξαρτήτως συγκυριών στον κύκλο οικονομικής δραστηριότητας. Πρόκειται για φαινόμενο προκυκλικότητας και δυνητικά καταστροφικό για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

— Καθιέρωση της «διαδικασίας υπερβολικών ανισορροπιών»: πρόκειται για εντελώς νέα διαδικασία πολιτικής, η οποία θα πραγματοποιείται σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στόχος είναι ο εντοπισμός και η διόρθωση μακροοικονομικών ανισορροπιών που ενδέχεται να συνιστούν απειλή για τη σταθερότητα του ενιαίου νομισματός.

— Ουσιαστική εφαρμογή του συμφώνου σταθερότητας, καθώς και της «διαδικασίας υπερβολικών ανισορροπιών» με πραγματικά αποτρεπτικές κυρώσεις: ευρωπαϊκές συστάσεις για τον «εξορθολογισμό» εθνικών αποφάσεων πολιτικής που υφίστανται ήδη από την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Το εντελώς νέο στοιχείο, ωστόσο, είναι το γεγονός ότι οι εν λόγω συστάσεις θα συνοδεύονται πλέον από σχεδόν «αυτόματες» κυρώσεις σε βάρος των κρατών μελών της ευρωζώνης. Αυτό διασφαλίζεται μέσω της καθιέρωσης της ψηφοφορίας με «αντίστροφη πλειοψηφία», η οποία είναι τουλάχιστον αμφισβητήσιμη, δεδομένου ότι αποτελεί εντελώς νέα διαδικασία που δεν προβλέπεται μέχρι στιγμής από τη Συνθήκη. Με απλούς όρους, αυτό σημαίνει ότι η πρόταση της Επιτροπής να επιβληθεί στα κράτη μέλη που δεν τηρούν τις συστάσεις της ετήσια κύρωση της τάξης του 0,1 % ή του 0,2 % του ΑΕγχΠ γίνεται δεκτή, εκτός αν καταψηφιστεί με ειδική πλειοψηφία από το Συμβούλιο Υπουργών Οικονομικών εντός δέκα ημερών. Κατά αυτόν τον τρόπο οι κυρώσεις καθίστανται σε μεγάλο βαθμό αυτόματες και τα κράτη μέλη υποχρεώνονται να λαμβάνουν πραγματικά σοβαρά υπόψη τις συστάσεις πολιτικής που καταρτίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.5.2 Στις 23 Νοεμβρίου 2011, η Επιτροπή πρόσθεσε στην «εξάδα» δύο νέους κανονισμούς: ο ένας αφορά την ενισχυμένη εποπτεία των κρατών μελών που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες δημοσιονομικής σταθερότητας, ενώ ο δεύτερος αφορά τον έλεγχο και τη διόρθωση των προσχεδίων προϋπολογισμού των κρατών μελών. Ο πρώτος κανονισμός διευρύνει, ενισχύει και εμβαδύνει τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις πολιτικής για τα κράτη στα οποία εφαρμόζεται πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής, ενώ η μη τήρησή του θα οδηγήσει σε αναστολή των πιστώσεων από τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά ταμεία και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Ο δεύτερος κανονισμός ενισχύει την αρμοδιότητα της Επιτροπής όσον αφορά την επιτήρηση των εθνικών διαδικασιών του προϋπολογισμού, απαιτώντας από τα κράτη μέλη να θέτουν σε εφαρμογή δεσμευτικούς αριθμητικούς κανόνες σχετικά με τα δημοσιονομικά ελλείμματα. Αμφότεροι οι κανονισμοί αναμένεται να εντείνουν τις πιέσεις που θα ασκούν κράτη μέλη και να ισχυροποιήσουν την εγγενή προκυκλικότητα, με τις γνωστές σε όλους συνέπειές τους.

2.5.3 Η ετήσια εξάμηνη περίοδος αναθεώρησης, το αποκαλούμενο «ευρωπαϊκό εξάμηνο», δημιουργήθηκε με σκοπό την αποφυγή αντιφατικών απαιτήσεων περί δημοσιονομικών πολιτικών από τα κράτη μέλη, καθώς και τη στενή παρακολούθηση της εφαρμογής των στόχων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Με τη νέα διαδικασία συντονισμού, επιδιώκεται να διασφαλιστεί η πραγματική ενσωμάτωση των σημαντικότερων στόχων της ΕΕ στον εθνικό

δημοσιονομικό προγραμματισμό εγκαίρως και πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας στα εθνικά κοινοβούλια για το επόμενο οικονομικό έτος. Η ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση επικεντρώνεται στην οικονομική πολιτική, αλλά θα έχει κατά μείζονα λόγο αντίκτυπο στα κοινωνικά συστήματα, υπό την έννοια ότι θα υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προβαίνουν εν προκειμένω σε μεταρρυθμίσεις, χρησιμοποιώντας την απειλή της επιβολής (ημι)αυτόματων κυρώσεων.

3. Κοινωνικός αντίκτυπος των νέων κανόνων

3.1 Διανύοντας το τέταρτο έτος της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, οι προοπτικές της Ευρώπης στον τομέα της οικονομίας και της απασχόλησης εξακολουθούν να διαγράφονται δυσόιωνες. Είκοσι τρία εκατομμύρια άνθρωποι είναι άνεργοι, καθώς τα τελευταία στοιχεία σχετικά με την ανεργία⁽⁴⁾ καταδεικνύουν ότι, τον Σεπτέμβριο του 2011, τα ποσοστά ανεργίας στην ΕΕ των 27 και στη ζώνη του ευρώ ανέρχονταν στο 9,7 % και στο 10,2 % αντίστοιχα, παρουσιάζοντας αύξηση σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2010. Μεταξύ 2008 και 2011, το ποσοστό ανεργίας των νέων αυξήθηκε από το 15,5 % στο 21,4 % και το ποσοστό των ατόμων χωρίς απασχόληση από το 55,6 % στο 56,9 %. Στην Ελλάδα και στην Ισπανία ένας νέος στους δύο είναι άνεργος.⁽⁵⁾ Τούτο αντιπροσωπεύει τουλάχιστον 5 εκατομμύρια νέους που δεν τελούν υπό καθεστώς απασχόλησης, κατάρτισης ή εκπαίδευσης. Η αύξηση της απασχόλησης κατά 1,5 εκατομμύριο θέσεις που καταγράφηκαν έως τα μέσα του 2011 δεν συνέβαλε ιδιαίτερα στην αντιστάθμιση της μαζικής απώλειας θέσεων απασχόλησης κατά τη διάρκεια της κρίσης, στο πλαίσιο της οποίας περικόπηκαν 6 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Η άνοδος στα ποσοστά απασχόλησης προήλθε κατά μείζονα λόγο από τον αυξημένο αριθμό των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου και των θέσεων μερικής απασχόλησης.

3.2 Σε συνδυασμό με αυτήν την κατάσταση, επήλθε δραστική προς τα κάτω αναθεώρηση των ποσοστών ανάπτυξης στο πλαίσιο των οικονομικών προβλέψεων, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναγνωρίζει, στις δημοσιευθείσες φθινοπωρινές προβλέψεις για την περίοδο 2011-2013, ότι «η ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας έχει σταματήσει» και ότι «δεν υπάρχουν προοπτικές ουσιαστικής βελτίωσης στα σημερινά υψηλά επίπεδα ανεργίας»⁽⁶⁾.

3.3 Η παγκόσμια τραπεζική κρίση κατά την περίοδο 2007-2009 ήταν αναπόφευκτο να οδηγήσει στην παρούσα κρίση δημόσιου χρέους, δεδομένου ότι οι κυβερνήσεις διέθεσαν σημαντικούς πόρους για τη διάσωση των τραπεζών, καθώς και κρατικές εγγυήσεις για την πρόληψη της κατάρρευσης του νομισματικού συστήματος. Κατά συνέπεια, ο μέσος όρος των επιπέδων χρέους αυξήθηκε από το 60 % στο 80 % του ΑΕγχΠ, μειώνοντας σημαντικά το περιθώριο ελιγμών για τη λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών της οικονομίας και άλλων αντικυκλικών πολιτικών. Αυτό σημαίνει ότι η αγορά εργασίας και οι κοινωνικές πολιτικές θα επωμιστούν το βάρος της δημοσιονομικής προσαρμογής. Οι διάφορες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες οριοθετούνται όλες από μια και μοναδική κόκκινη γραμμή, σύμφωνα με την οποία οι αποδοχές πρέπει να μετατραπούν σε βασικό μέσο προσαρμογής, με την προσφυγή σε μισθολογικές περικοπές και σε αποπληθωρισμό των μισθών.

⁽⁴⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-31102011-BP/EN/3-31102011-BP-EN.PDF

⁽⁵⁾ Κοινή έκθεση για την απασχόληση 2011, COM(2011) 815 final, σελίδες 2 και 4.

⁽⁶⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/1331&format=HTML&aged=0&language=EL&guiLanguage=en>

3.4 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι επιπτώσεις αυτών των εξελίξεων είναι δυνητικά επικίνδυνες τόσο για τη θεμελιώδη οικονομική υγεία της Ευρώπης όσο και για τον κοινωνικό της ιστό. Όπως επεσήμανε η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας στην έκθεσή της σχετικά με τις κοινωνικές επιπτώσεις, τα μέτρα λιτότητας που ήδη εφαρμόζονται ή πρόκειται να εφαρμοστούν θα έχουν αντίκτυπο στην κοινωνική ενσωμάτωση, περικόπτοντας τις παροχές και τις προσφορές για τις ευάλωτες ομάδες, π.χ. για τα άτομα με αναπηρία. Τούτο θα επιδράσει αρνητικά στην πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες και την ποιότητά τους, με αρνητικές επιπτώσεις σε άτομα και επιχειρήσεις⁽⁷⁾. Τα υψηλά επιτόκια καταστούν σχεδόν αδύνατη για τα πληττόμενα από την κρίση κράτη μέλη την αποτελεσματική μείωση των δημοσιονομικών τους ελλειμμάτων και των αντίστοιχων επιπέδων χρέους. Η Ελλάδα, για παράδειγμα, παρουσιάζει πρωτογενές πλεόνασμα στον κρατικό προϋπολογισμό της από την άνοιξη του 2011, αλλά τα ελλείμματα εξακολουθούν να αυξάνονται λόγω των επαχθών μη βιώσιμων επιτοκίων.

3.5 Τα μέτρα λιτότητας θέτουν σε κίνδυνο τις απαραίτητες κοινωνικές επενδύσεις και θα επιτείνουν τον επιδεινούμενο φαύλο κύκλο της ύφεσης. Ελλείψει νέων πηγών ανάπτυξης, οι ταυτόχρονες περικοπές των δαπανών συνεπάγονται δυσμενείς εξελίξεις στο σκέλος εσόδων των προϋπολογισμών, όπως πτώση των φορολογικών εσόδων και αύξηση των κοινωνικών δαπανών για τις παροχές ανεργίας. Τα δημοσιονομικά ελλείμματα διατρέχουν τον κίνδυνο περαιτέρω αύξησης, προκαλώντας δυνητικά ολέθριες αντιδράσεις των χρηματοπιστωτικών αγορών που παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς τις τάσεις σε όλα τα κράτη μέλη.

3.5.1 Επιπλέον, τα μέτρα λιτότητας που αναχαιτίζουν την τελική ζήτηση σε ένα κράτος μέλος ενδέχεται να έχουν σημαντικές άμεσες επιπτώσεις σε άλλες χώρες, οδηγώντας σε αλυσιδωτά φαινόμενα ύφεσης τα οποία μπορούν να εκδηλωθούν είτε κατά μήκος της αλυσίδας προστιθέμενης αξίας σε ολόκληρη την ενιαία αγορά, είτε μέσω του δικτύου εμπορικής διάθεσης τελικών προϊόντων. Η οδός της ταυτόχρονης εφαρμογής προγραμμάτων λιτότητας σε πολλές χώρες θα επιδεινώσει περαιτέρω τις προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης και ενδέχεται να πυροδοτήσει έναν φαύλο κύκλο αβεβαιότητας για τις επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, στην έρευνα και την καινοτομία, καθώς και στην απασχόληση και την κατανάλωση.

3.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι κατά την προετοιμασία και την εφαρμογή μέτρων διακυβέρνησης της ΕΕ θα πρέπει να εξεταστεί επακριβώς εάν και κατά πόσον οι αρνητικές οικονομικές εξελίξεις στα κράτη μέλη και τις περιφέρειες σχετίζονται και με ανισορροπίες στις αγορές, με διαδικασίες οικονομικής συγκέντρωσης και με την κατάχρηση της αγοράς από μεγάλους εμπορικούς ομίλους. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, για να αντιμετωπιστούν αυτά, πρέπει να ληφθούν σε όλα τα επίπεδα αποτελεσματικά και συντονισμένα μέτρα εξυγίανσης. Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να ενισχυθούν εξίσου η ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ και ο προσανατολισμός της βιομηχανικής παραγωγής στις εξαγωγές. Αυτό θα πρέπει να συνοδεύεται από τα απαραίτητα διαρθρωτικά μέτρα για τη διαφύλαξη της ανάπτυξης και τη δημιουργία απασχόλησης.

3.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι όλες οι συναφείς διαδικασίες πολιτικής βασίζονται σε στοιχεία ασυμμετρίας

⁽⁷⁾ Κοινή αξιολόγηση της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις κοινωνικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης και τις απαντήσεις πολιτικής για το 2010, σελίδες 9 έως 10.

και διαμορφώνουν μεροληπτική διαρθρωτική βάση. Σε επιστολή του Επιτρόπου κ. Olli Rehn αναφέρεται ότι η Επιτροπή, όσον αφορά τις ανισορροπίες στη ζώνη του ευρώ, αναγνωρίζει μεν το πρόβλημα που ενδέχεται να προκαλέσουν τα τεράστια εξωτερικά ελλείμματα, αλλά δεν θεωρεί προβληματικά τα μεγάλα, συνεχή πλεονάσματα τρεχουσών συναλλαγών για τη συνοχή του ενιαίου νομίσματος⁽⁸⁾. Ο επαναπροσδιορισμός των όρων των ανταγωνιστικών θέσεων υποδηλώνει ότι το πρόβλημα έγκειται στις χώρες που συσσωρεύουν χρεωστικά βάρη για να χρηματοδοτήσουν τα εξωτερικά τους ελλείμματα, ενώ ενθαρρύνονται να το πράξουν χώρες που παρουσιάζουν πλεόνασμα.

3.8 Κατά την κατάρτιση του πίνακα αποτελεσμάτων για τις «μακροοικονομικές ανισορροπίες», η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθορίζει τους δείκτες κατά τέτοιον τρόπο ώστε να εντοπίζονται και να ελέγχονται άμεσα τυχόν δυναμικές μισθολογικές εξελίξεις στους διάφορους οικονομικούς κλάδους, ενώ απλώς παραβλέπεται οιαδήποτε στρατηγική μισθολογικής στασιμότητας που δρομολογείται ενδεχομένως από κάποιο κράτος μέλος. Μελετάται επίσης η δυνατότητα πραγματοποίησης «σχετικών» συγκρίσεων της εξέλιξης του ανά μονάδα μισθολογικού κόστους με το μισθολογικό κόστος στους βασικούς ανταγωνιστές. Αυτός ο τύπος σύγκρισης μπορεί να διευκολύνει τον εντοπισμό απόκλισης ως προς την εξέλιξη της ανταγωνιστικότητας, ωστόσο δεν πρέπει να οδηγεί αυτόματα σε αρνητική αξιολόγηση κάθε μισθολογικής αύξησης και σε θετική αξιολόγηση των χαμηλών μισθών και μισθολογικών συμφωνιών. Αντίθετα, η ανάπτυξη της παραγωγικότητας και ο πληθωρισμός πρέπει να αναγνωριστούν ως κριτήριο αναφοράς για την αύξηση των μισθών.

3.9 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί επίσης ιδιαίτερα για το γεγονός ότι οι κυβερνήσεις έχουν δεσμευθεί υπέρ της έγκρισης μέτρων και τακτικών που υπερβαίνουν τη σφαίρα και τα μέσα επιρροής τους. Στο άρθρο 3 του κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών αναφέρεται ένας μηχανισμός επαγρύπνησης, ο οποίος διαμορφώνεται από τον πίνακα αποτελεσμάτων διαφόρων δεικτών. Βάσει αυτών των δεικτών καθορίζονται τα κατώτατα και τα ανώτατα όρια εσωτερικών και εξωτερικών μακροοικονομικών ανισορροπιών και κινείται η διαδικασία υπερβολικών ανισορροπιών, μόλις διαπιστωθεί η υπέρβαση αυτών των ορίων. Στους δείκτες αυτούς συγκαταλέγονται και οι τιμές του ανά μονάδα κόστους εργασίας, παρά το γεγονός ότι αποτελούν κυρίως αποτέλεσμα των αυτόνομων συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και όχι αποτέλεσμα της εθνικής οικονομικής πολιτικής.

3.10 Η ΕΟΚΕ εκτιμά, συνεπώς, ότι οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να συμμετάσχουν σταθερά στην εφαρμογή του κανονισμού, τόσο σε επίπεδο ευρωζώνης όσο και σε εθνικό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι, ανεξαρτήτως της μορφής που ενδέχεται να προσλάβει η θεσμοθέτηση της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στην εφαρμογή του κανονισμού, δεν πρέπει να τεθεί υπό αμφισβήτηση η αυτονομία των κοινωνικών εταίρων, ενώ πρέπει να τηρούνται πλήρως οι συμβάσεις αριθ. 87 και αριθ. 98 της ΔΟΕ. Επιπροσθέτως, βασικό στοιχείο της θα πρέπει να αποτελεί η τήρηση των γενικών στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως η κοινωνική πρόοδος και η προς τα άνω εναρμόνιση της κοινωνικής πολιτικής της ΕΕ, ενώ πρέπει να λαμβάνονται εξίσου υπόψη τα θεμελιώδη δικαιώματα που απορρέουν από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (άρθρο 51, παράγραφος 1).

3.11 Σε περιόδους οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων και μεταβολών είναι σημαντική η συμμετοχή των κοινωνικών οργάνων στις διεργασίες, καθώς και στην εφαρμογή μέτρων διακυβέρνησης και εξυγίανσης. Η συμβολή τους στην εκπαίδευση, την πρόληψη, την απασχόληση και την κοινωνική ειρήνη, που βασίζεται στον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και την κοινωνική αλληλεγγύη, είναι πολύτιμη.

4. Κοινωνικές συνέπειες των μέτρων στα κράτη μέλη

4.1 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί ιδιαίτερα για τις κοινωνικές συνέπειες αυτής της κρίσης, οι οποίες διαγράφονται ξεκάθαρα στα περισσότερα κράτη μέλη, και συνιστά οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις να πραγματοποιηθούν με τρόπο που να ευνοεί την ανάπτυξη και την απασχόληση. Η διασφάλιση και η προαγωγή των δικαιωμάτων των εργαζομένων και των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων επιδρά θετικά στην γενική οικονομική παραγωγικότητα. Καταρχήν, πρέπει να εξασφαλιστεί η ικανότητα δράσης των κυβερνήσεων μέσω επαρκών φορολογικών εσόδων και η αποτελεσματική καταπολέμηση της φορολογικής απάτης.

4.1.1 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει με ανησυχία τις αυξανόμενες εθνικές και περιφερειακές αποκλίσεις, οι οποίες απειλούν σαφώς τη διαδικασία ενοποίησης, διότι για πρώτη φορά μειώνεται σημαντικά η οικονομική και κοινωνική συνοχή εντός της σημερινής Ένωσης. Στο παρελθόν, οι κοινωνικές και οικονομικές αποκλίσεις είχαν αυξηθεί προσωρινά μόνο σε συνάρτηση με την ένταξη νέων κρατών μελών.

4.2 Η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας στην έκθεσή της με τίτλο «The social impact of the crisis: State of play» (Οι κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης: τρέχουσα κατάσταση) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η κοινωνική κατάσταση μεγάλου μέρους του πληθυσμού, ιδίως των νέων, των εποχικών εργαζομένων και των μεταναστών, έχει επιδεινωθεί σημαντικά εξαιτίας της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης και ότι οι άνεργοι είναι σε όλα τα κράτη μέλη μία από τις ομάδες που απειλούνται περισσότερο από τη φτώχεια⁽⁹⁾. Οι συνέπειες είναι κοινωνικές αναταραχές και διαδηλώσεις στην Ελλάδα, στην Ισπανία και σε πολλά άλλα κράτη μέλη.

4.3 Η πρόσφατη έρευνα της Eurostat του 2011 δείχνει επίσης ότι οι πολίτες της ΕΕ ανησυχούν και διαπιστώνουν αύξηση της φτώχειας.

Η ολοένα ευρύτερη πλειονότητα των Ευρωπαίων θεωρεί ότι το φαινόμενο της φτώχειας εντείνεται. Σε ερώτηση σχετικά με το εάν η φτώχεια έχει αυξηθεί ή μειωθεί κατά την τελευταία τριετία, 87 % του συνόλου των Ευρωπαίων δηλώνουν ότι έχει αυξηθεί. Η πεποίθηση ότι έχει αυξηθεί η φτώχεια κατά την τελευταία τριετία είναι μακράν ισχυρότερη από ό,τι τον Αύγουστο του 2010. Μόνο 22 % των Ευρωπαίων εκτιμούν ότι καταβάλλονται επαρκείς προσπάθειες για την αντιμετώπιση του προβλήματος της φτώχειας⁽¹⁰⁾.

4.4 Βαθιά ανησυχία εκφράζει η ΕΟΚΕ για το γεγονός ότι οι κοινωνικές συνέπειες της διαχείρισης της κρίσης αυξάνουν περισσότερο το χάσμα στην Ευρώπη με αποτέλεσμα την απώλεια της στήριξης εκ μέρους των πολιτών. Η ΕΕ οφείλει να ανακτήσει την εμπιστοσύνη των πολιτών της Ευρώπης.

⁽⁸⁾ Επιστολή της 4ης Νοεμβρίου 2011 προς τον κ. Jan Vincent-Rostowski με θέμα τη διαχείριση των ελλειμμάτων και των πλεονασμάτων τρεχουσών συναλλαγών στη διαδικασία υπερβολικών ανισορροπιών (ΔΥΑ).

⁽⁹⁾ Βλ. κοινή έκθεση της 26ης Νοεμβρίου 2010 την οποία συνέταξε η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (16905/10, SOC 793, ECOFIN 786), σ. 2.

⁽¹⁰⁾ Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 377.

4.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να γίνουν τα πάντα προκειμένου τα μέτρα λιτότητας να μην αυξήσουν τον κίνδυνο της φτώχειας. Πρέπει να διεξαχθεί μια αποτελεσματική εκτίμηση κοινωνικών επιπτώσεων ώστε να εξεταστεί πώς μπορεί να τηρηθεί, υπό τις μεταβλημένες συνθήκες, ο στόχος να προσφερθεί τα επόμενα δέκα χρόνια σε τουλάχιστον 20 εκατομμύρια ανθρώπους μια διέξοδος από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό και ποια μέτρα απαιτούνται για αυτό. Η άλλη όψη του νομίσματος είναι η αύξηση περιουσιακών στοιχείων και κερδών φαινόμενα που, σε ορισμένα κράτη μέλη, διευκολύνονται μέσω των ακατάλληλων φορολογικών και δημοσιονομικών πολιτικών. Η αρχιτεκτονική της οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρώπης και η υλοποίηση του «ευρωπαϊκού εξαμήνου» δεν πρέπει να θέσουν σε κίνδυνο την επίτευξη του στόχου για τη μείωση της φτώχειας στο πλαίσιο της γενικής στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

5. Ανάγκη εκτενούς αξιολόγησης του κοινωνικού αντικτύπου

5.1 Η ΕΟΚΕ υπογράμμισε το 2011 ότι η οριζόντια κοινωνική ρήτρα (άρθρο 9 ΣΔΕΕ) συνιστά ουσιαστική καινοτομία και δεσμεύει την Ένωση ως προς τον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών της. ⁽¹¹⁾

5.2 Η ΕΟΚΕ επεσήμανε ήδη σχετικά ότι η οριζόντια κοινωνική ρήτρα πρέπει να εφαρμοστεί στους σημαντικούς τομείς και τη γενική αρχιτεκτονική της νέας κοινωνικής και οικονομικής διακυβέρνησης σε επίπεδο ΕΕ στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η οποία συμφωνήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2010. ⁽¹²⁾ Σε αυτό συγκαταλέγονται τόσο το «ευρωπαϊκό εξάμηνο» και η επονομαζόμενη «εξάδα» μέτρων, όσο και το Σύμφωνο για το Ευρώ+ και οι μηχανισμοί διάσωσης.

5.3 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι τα μέτρα κατά της κρίσης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να θίγουν τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Από την άλλη πλευρά, θα πρέπει να καθοριστεί ποια μέτρα θα ληφθούν εντός ενός έτους προκειμένου να εξασφαλιστεί η τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. ⁽¹³⁾

5.4 Η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατύπωσαν και οι δύο επικρίσεις για το γεγονός ότι, μέχρι τώρα, μόνο λίγα κράτη μέλη αξιολόγησαν τον κοινωνικό αντίκτυπο των μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης. ⁽¹⁴⁾

5.5 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι είναι επείγουσες και απαραίτητες οι αξιολογήσεις του κοινωνικού αντικτύπου των νέων διατάξεων για την οικονομική διακυβέρνηση. Η ΕΕ δεσμεύθηκε να προαγάγει την κοινωνική ενσωμάτωση και αυτό δεν το συνέδεσε μόνο με ποσοτικούς στόχους, αλλά το κατοχύρωσε και ποιοτικά στη Συνθήκη με θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα. Το ζήτημα αυτό αφορά άμεσα την ποιότητα ζωής των ανθρώπων και πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να παρουσιάζεται ποσοτικά και ποιοτικά στις αξιολογήσεις αντικτύ-

που. Για τις νομοθετικές προτάσεις έγιναν μόνο μεμονωμένες αξιολογήσεις αντικτύπου και, σε αυτό το πλαίσιο, ο κοινωνικός αντίκτυπος συχνά κατείχε περιθωριακό ρόλο, ενώ σε πολλές περιπτώσεις δεν ελήφθησαν καν υπόψη τα αποτελέσματα ⁽¹⁵⁾.

6. Η Ευρώπη χρειάζεται ένα σύμφωνο κοινωνικών επενδύσεων

6.1 Ενώπιον της πρωτόγνωρης άμεσης και έμμεσης παρέμβασης σε κοινωνικά δικαιώματα, δομές και επιτεύγματα απαιτείται ένα ευρύ σχέδιο στο οποίο θα συνδεθούν ενισχυτικά μεταξύ τους –βάσει διεξοδικών και ανεξάρτητων αξιολογήσεων κοινωνικού αντικτύπου– τα εξής στοιχεία:

6.1.1 Έγκαιρη και ευρεία συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων σε όλα τα μέτρα

6.1.1.1 Όλα τα μέτρα τα οποία έχουν ληφθεί έως τώρα και τα οποία σχεδιάζονται για το μέλλον θα πρέπει να λαμβάνονται μόνον κατόπιν ευρείας συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων. Αυτό προκύπτει και από το άρθρο 152 ΣΔΕΕ και ισχύει ιδίως και για τις απαιτήσεις λιτότητας οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί καθαρά οικονομικές ή δημοσιονομικές και οδηγούν ουσιαστικά σε επιδείνωση της κατάστασης στον κοινωνικό τομέα. Ως παράδειγμα της απαραίτητης συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων πρέπει να επισημανθεί η σύσταση ειδικής ομάδας της ΕΕ για την Ελλάδα. Επιπλέον, θα πρέπει οι κοινωνικές ενώσεις και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις να συμμετάσχουν εγκαίρως και πλήρως σε όλα τα μέτρα.

6.1.2 Σύμφωνο κοινωνικών επενδύσεων

6.1.2.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί καταρχήν ότι η έξοδος από μία κρίση τέτοιας έκτασης δεν επιτυγχάνεται με μόνο με την εφαρμογή πολιτικής λιτότητας όπως συμβαίνει στην Ελλάδα και σε άλλα κράτη μέλη αλλά μόνο με την ανάπτυξη. Προτείνει για αυτό, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης, να πραγματοποιηθούν βιώσιμες επενδύσεις σε επαγγελματικά προσόντα, υποδομές και προϊόντα και να προωθηθούν επενδύσεις στην κοινωνική οικονομία, στην κοινωνική επιχειρηματικότητα ⁽¹⁶⁾ και σε κοινωνικές υπηρεσίες.

6.1.2.2 Ο στόχος αυτός μπορεί να υλοποιηθεί μέσω ενός Συμφώνου κοινωνικών επενδύσεων. Για τον λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ συντάσσεται με το αίτημα των Vandembroucke, Hemerijk και Palier, οι οποίοι θεωρούν ως κύριο μέλημα να επιτευχθεί, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και κρατών μελών, αμοιβαία υποστήριξη μακροπρόθεσμων κοινωνικών επενδύσεων και βραχυπρόθεσμων μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης. Όπως υποστηρίζουν, το σχετικό πλαίσιο μπορεί να δημιουργηθεί μέσω των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Προϋπόθεση για αυτό είναι η εδραίωση ενός συμφώνου κοινωνικών επενδύσεων της ΕΕ σε μία προσανατολισμένη προς την ανάπτυξη δημοσιονομική πολιτική και στις δημοσιονομικές διατάξεις. Αυτό θα σημαίνει ότι η νέα μακροοικονομική και δημοσιονομική εσοπτεία σε επίπεδο ΕΕ πρέπει να συνοδεύεται από ένα σύμφωνο κοινωνικών επενδύσεων. ⁽¹⁷⁾

⁽¹¹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Ενίσχυση της συνοχής της ΕΕ και του συντονισμού της κοινωνικής της πολιτικής» ([http://esppub1/esp_public/ces/soc/soc407/el/ces1591-2011_ac_el.doc](http://eescopinions.eesc.europa.eu/viewdoc.aspx?doc=//esppub1/esp_public/ces/soc/soc407/el/ces1591-2011_ac_el.doc)), (CESE 1591/2011, 26.10.2011).

⁽¹²⁾ Όπως παραπάνω.

⁽¹³⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Στρατηγική για την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων», ([http://esppub1/esp_public/ces/soc/soc401/el/ces1381-2011_ac_el.doc](http://eescopinions.eesc.europa.eu/viewdoc.aspx?doc=//esppub1/esp_public/ces/soc/soc401/el/ces1381-2011_ac_el.doc)), ΕΕ C 376, 22.12.2011, σ. 74.

⁽¹⁴⁾ «The social impact of the crisis: State of play» («Οι κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης: τρέχουσα κατάσταση»), έγγραφο του Συμβουλίου αριθ. 16905/10, SOC 793 ECOFIN 786, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/10/st16/st16905.en10.pdf>.

⁽¹⁵⁾ Για παράδειγμα, η αξιολόγηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου κατά της Φτώχειας (EAPN) 2011.

⁽¹⁶⁾ Η κοινωνική επιχειρηματικότητα είναι βασικό συστατικό του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τη θέσπιση πολιτικού πλαισίου και σχεδίου δράσης προκειμένου να προωθηθεί η κοινωνική επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη, τονίζει δε τη σημασία της πλήρους εφαρμογής του τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Κοινωνική επιχειρηματικότητα και κοινωνική επιχείρηση» (CESE 1584/2011, 26.10.2011).

⁽¹⁷⁾ Vandembroucke, Frank, et al., The EU needs a social investment pact (Η Ευρώπη χρειάζεται ένα σύμφωνο κοινωνικών επενδύσεων), OSE αριθ. 5, 2011, σ. 5.

Η ΕΟΚΕ παρατηρεί με μεγάλη ανησυχία τις κοινωνικές επιπτώσεις που έχει η μείωση ιδίως των χαμηλών συντάξεων στο πλαίσιο των μέτρων αντιμετώπισης της κρίσης. Ζητεί εκ νέου να προβεί η Επιτροπή σε κάποιες πρώτες ενέργειες ώστε να οριστεί για ολόκληρη την ΕΕ το κατάλληλο επίπεδο συντάξεων στην ΕΕ. ⁽¹⁸⁾

6.1.3 Αναζήτηση νέων πηγών εσόδων για τους δημόσιους προϋπολογισμούς

6.1.3.1 Δεν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν για όλα οι δημόσιοι προϋπολογισμοί, από τη διάσωση τραπεζών και την αύξηση των κοινωνικών δαπανών έως τις καινοτόμες επενδύσεις και τη στήριξη επιχειρήσεων. Η αναζήτηση νέων πηγών εσόδων για το κράτος είναι απολύτως απαραίτητη, θα πρέπει όμως να πραγματοποιείται παράλληλα με την αύξηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των δημοσίων δαπανών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να ενισχύσουν τα κράτη μέλη την φορολογική τους βάση, μεταξύ άλλων, με την επιβολή φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, με την κατάργηση των φορολογικών παραδείσων, με τον τερματισμό του ανταγωνισμού ως προς τη μείωση των φόρων, καθώς και με μέτρα κατά της φοροδιαφυγής. Παράλληλα, πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην ποιότητα των επενδύσεων όταν όλα τα κράτη μέλη δεσμευτούν να πραγματοποιήσουν κοινωνικές επενδύσεις και να παγώσουν τον προϋπολογισμό τους μέσω της ανάπτυξης και των μεταρρυθμίσεων. Πέραν τούτου, χρειάζεται προφανώς μια γενική αναθεώρηση των φορολογικών συστημάτων, στο πλαίσιο της οποίας θα πρέπει να ληφθούν υπόψη θέματα που αφορούν τη φορολόγηση διαφορετικών κατηγοριών εισοδήματος και περιουσιακών στοιχείων ⁽¹⁹⁾.

6.1.4 Μια «ασπίδα κοινωνικής προστασίας» μέσω ενός ισάξιου «πιο κοινωνικού προσανατολισμού» (κοινωνική διακυβέρνηση)

6.1.4.1 Χωρίς μια «ασπίδα κοινωνικής προστασίας» (Jean-Claude Juncker), η αρχιτεκτονική της ΕΕ θα παραμείνει ανολοκλήρωτη και η Ευρώπη θα οπισθοδρομήσει. Η Ευρώπη θα υποβαθμιζόταν έτσι σε μια καθαρά οικονομική και δημοσιονομική ένωση που θα απέιχε πολύ από τα συμφωνηθέντα για μια κοινωνική οικονομία της αγοράς. Η ΕΟΚΕ απευθύνει αυστηρή προειδοποίηση σχετικά με αυτόν τον κίνδυνο.

6.1.4.2 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της υπεύθυνης κρατικής δράσης στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα (οικονομική και κοινωνική διακυβέρνηση). Η βραχυπρόθεσμη εξυγίανση πρέπει να συνδεθεί

πολύ στενότερα με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την ενίσχυση της έξυπνης ανάπτυξης, της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ενσωμάτωσης.

6.1.4.3 Επίσης, η ΕΕ πρέπει να εξασφαλίσει ότι σε όλα τα οικονομικά και δημοσιονομικά μέτρα θα τηρούνται πλήρως οι κοινωνικές διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου και τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των δικαιωμάτων όσον αφορά τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και την απεργία, και ότι δεν θα υπονομευθούν τα κοινωνικά επιτεύγματα.

6.1.5 Σύγκληση συνέλευσης για ένα σχέδιο επικεντρωμένο στην κοινωνική πρόοδο ενόψει των επικείμενων τροποποιήσεων της Συνθήκης

6.1.5.1 Η ΕΟΚΕ ζητεί επιτακτικά τη σύγκληση συνέλευσης. Ενόψει των εκτεταμένων τροποποιήσεων της Συνθήκης που βρίσκονται σήμερα στην ημερήσια διάταξη απαιτείται τόσο η διεξαγωγή ευρέος διαλόγου όσο και η δημοκρατική νομιμοποίηση. Όπως και στην τελευταία συνέλευση, πρέπει να κληθούν να συμμετάσχουν τα εθνικά κοινοβούλια, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι κοινωνικοί εταίροι και η ΕΟΚΕ. Όσον αφορά την ενδιάμεση έκθεση και τον οδικό χάρτη, πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι τροποποιήσεις της Συνθήκης θα τύχουν ανάλογης κοινωνικής στήριξης και ότι το αποτέλεσμα θα συμπεριληφθεί στην έκθεση για τον τρόπο εφαρμογής των συμφωνηθέντων μέτρων, η οποία προβλέπεται να παρουσιαστεί τον Μάρτιο.

6.1.6 Εξασφάλιση και προαγωγή της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τις συλλογικές διαπραγματεύσεις

6.1.6.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη θέση της ότι οι δεσμεύσεις του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ισχύουν για όλα τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ και ότι, για τον λόγο αυτόν, οι επεμβάσεις στην αυτονομία των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τις συλλογικές συμβάσεις είναι απολύτως ανεπίτρεπτες και συνιστάται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να τις αντιμετωπίζει άμεσα. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να διατυπώνει η ίδια προς κράτη μέλη συστάσεις οι οποίες συνεπάγονται παραβίαση του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Αντίθετα, η Επιτροπή έχει καθήκον να κάνει τα πάντα όχι μόνο για τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, αλλά και για την προαγωγή τους. Η κρίση αποτελεί δοκιμασία για τον βαθμό εδραίωσης του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. ⁽²⁰⁾

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πράσινη βίβλος για επαρκή, βιώσιμα και ασφαλή ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά συστήματα» ΕΕ C 84 της 17.3.2011, σ. 38.

⁽¹⁹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής για την απασχόληση», παρ. 3.4.2, ΕΕ C 306 της 16.12.2009, σ. 70.

⁽²⁰⁾ Βλ. οποσημείωση 13.